

14 juni 2018

Aan: de leden van de Tweede Kamer

Geachte leden van de Tweede Kamer, dames en heren,

Vorige week woensdag (6 juni) hebben de bewindslieden van VWS en JenV het "Actieplan Verbetering Feitenonderzoek" (hierna "het Actieplan") naar de Tweede Kamer gezonden. Dit is ter uitvoering van de gewijzigde motie van het lid Bergkamp (d.d. 14 november 2016, vergaderjaar 2016-2017, nr 34 550 XVI, nr 91 herdruk). Deze motie kwam voort uit de onvrede (lees woede) van ouders, en de constatering in de motie, dat "*waarheidsvinding nog niet overal zo wordt toegepast zoals de wet dit vereist*". Dit is echter een "understatement": ruim drie jaar na de invoering van deze wettelijke verplichting stellen (SKJ-gecertificeerde) jeugdzorgwerkers (inclusief gezinsvoogden van in artikel 3.3 Jeugdwet genoemde Gecertificeerde Instellingen) nog steeds (mede via hun advocaten), dat "waarheidsvinding niet tot hun takenpakket behoort", laat staan dat ze hier uitvoering aan geven.

De bewindslieden van VWS en J&V hadden volgens de gewijzigde motie "in samenwerking met ouderorganisaties" een Actieplan moeten ontwikkelen. De bewindslieden hebben deze ongewenste inbreng van ouders afgekocht, door een subsidie te geven aan het Landelijk Overleg Clientenraden ("LOC") voor het organiseren van een aantal inspraak bijeenkomsten. Het LOC is echter slechts een elektronisch "platform", en is op generlei wijze opgezet en/of ingericht om zelf "namens ouders" te kunnen spreken. Zo heeft het LOC slechts twee medewerkers (1.6 FTE), en beschikt absoluut niet over de vereiste middelen, kennis, netwerk en onafhankelijkheid om een dergelijk project te ondersteunen. Het Ministerie van J&V is hier diverse malen op geweest en wel door diverse betrokkenen. De schijn van ouderparticipatie is gewoon "gekocht" door de subsidie aan het LOC.

In het Voorwoord bij het Actieplan wordt gesteld, dat het Actieplan is opgesteld "*in nauwe samenwerking met LOC ... namens de ouders*". Volgens het kopje "*Totstandkoming Actieplan*", heeft het LOC "*bijeenkomsten over feitenonderzoek in samenwerking met de Erasmus Universiteit en de Vereniging Jeugdrechtsadvocaten Rotterdam [VJAR] georganiseerd, met het doel te komen tot uitwisseling van ervaringen en kennis, vaststellen van knelpunten en het formuleren van verbeterpunten.*" Echter, volgens ons wordt het thans voorliggende Actieplan door geen enkele "ouderorganisatie" openlijk gesteund, en voelen ook de Erasmus Universiteit en de Vereniging van Jeugdrechtsadvocaten Rotterdam ("VJAR") zich volledig buiten spel gezet door het Ministerie van J&V en het LOC. De kernverbeterpunten van ouders, Erasmus Universiteit en de VNJA zijn volstrekt genegeerd.

De wijze waarop dit Actieplan tot stand is gekomen (onder druk van Ketenpartners), is een rechtsstaat onwaardig. De Ketenpartners hebben wederom het voorbestaan van hun verdienmodel laten prevaleren boven het welzijn van kinderen.

Doelstelling: wettelijk verplicht Adequaat Feiten Onderzoek

Allereerst dringen wij aan op het gebruik van de term "Adequaat Feiten Onderzoek" (hierna "AFO") i.p.v. "waarheidsvinding", aangezien de term "waarheidsvinding" erg verwarrend is, terwijl AFO noodzakelijk is voor een rechtvaardig besluitvormingsproces en relatief goed valt te definiëren. De invulling van de subjectieve term "adequaat" kan nader worden ingevuld middels jurisprudentie.

Ons doel: zorgen voor een wettelijke verplichting tot het doen van AFO door alle Ketenpartners.

Achtergrond

Naar aanleiding van onze brieven van 24 en 30 april aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid hebben wij op 2 mei telefonisch overleg gevoerd met het Landelijk Overleg Cliëntenraden (hierna "LOC"). Wij hebben afgesproken dat het LOC ons alle correspondentie zou doen toekomen die verzonden was naar het Ministerie van J&V, zodat alle betrokkenen over dezelfde documentatie zouden beschikken. Op 3 mei hebben wij alle documenten ontvangen en alle verbetervoorstellen in een document verzameld.

Vervolgens zijn alle voorstellen samengevat, geconsolideerd, en aan onze achterban toegezonden voor commentaar. Hieronder geven wij een opsomming van de kernvoorstellen die op 22 mei aan het Ministerie van J&V zijn aangeboden, en op 24 mei met de betreffende ambtenaren van het Ministerie zijn besproken.

Inleiding

Het doen van AFO in jeugdzorgzaken (“in het belang van het kind”) staat al vele jaren onder druk. Dit geldt niet alleen voor ondertoezichtstellingen en uit huis plaatsingen (hierna respectievelijk “OTS” en “UHP”) volgens de Jeugdwet, maar ook binnen aanverwante rechtsgebieden zoals familierecht, jeugd-(straf)recht, en zorgrecht¹. Sinds 2008 zijn er congressen, brandbrieven en rapporten georganiseerd en verschenen² om het onderwerp op de (politieke) agenda te zetten. Tussen medio 2014 en 7 juni 2017 heeft ook de expertgroep “Modernisering Burgerlijk Bewijsrecht” zich gebogen over dit specifieke onderwerp³. Volgens de expertgroep moet de belangrijkste verbetering van het bewijsrecht worden gezocht in het tijdig (d.w.z. “voor de aanvang van de procedure”) en zo volledig mogelijk aanleveren van bewijsmateriaal door partijen, waar nodig onder regie van de rechter. Het is natuurlijk vreemd, dat een expertgroep anno 2017 (en na 3 jaar onderzoek) tot een dergelijke conclusie komt, aangezien het betekent dat daarvan op dat moment nog (steeds) geen sprake was.

Wettelijke verankering “Waarheidsvinding” in Jeugdwet per 01-01-2015

Met de invoering van de Jeugdwet op 1 januari 2015 is het begrip waarheidsvinding (lees AFO) wettelijk verankerd in artikel 3.3. van de Jeugdwet. Sinds die tijd rust op “*De raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instelling*” (lees “Bureau Jeugdzorg”, hierna “BJ”) de wettelijke verplichting om “*in rapportages of verzoekschriften de van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan te voeren*”. Dit is cruciaal, omdat een kinderrechtster alleen dan volledig geïnformeerd een beslissing kan nemen zodra een jeugdbeschermingsmaatregel aan de orde is.

Praktijk: de overgrote meerderheid van Ketenpartners weigert aan “Waarheidsvinding” te doen

Drie jaar na de transitie, is de praktijk dat vrijwel alle Ketenpartners⁴ (inclusief de in artikel 3.3 genoemde Raad en BJ) weigeren om aan AFO te doen. Als gevolg hiervan worden veelal ondeugdelijke dossiers aan rechtbanken voorgelegd. Daarnaast laat de kwaliteit van rapportages zeer veel te wensen over, en worden de rechten van ouders op inzage/afgifte van dossier veelvuldig gefrustreerd. In plaats van “het belang van het kind” (zoals gedefinieerd in het IVRK) staat in de dagelijkse praktijk het verdienmodel van de gecertificeerde instellingen centraal.

De Ketenpartners (incl. de raadsonderzoekers en gecertificeerde gezinsvoogden) verklaren zelfs nog in 2018 gedurende juridische en tuchtrechtelijke procedures, dat waarheidsvinding niet tot hun takenpakket behoort. Daarnaast hebben de Ketenpartners tijdens de LOC bijeenkomsten aangegeven, dat hun professionals niet de vereiste opleidingen, training(en), competenties, tijd en budget hebben om AFO uit te voeren. Voeg hier de lawine aan klachten over de kwaliteit, transparantie, navolgbaarheid, en

¹ Het gebrek aan feitenonderzoek wordt bij vechtscheidingen (familierecht) vaak gebruikt om kinderen (geheel onnodig) de jeugdzorg in te trekken. Als gevolg van het gebrek aan AFO en het beleid “Rust voor het kind”, heeft dit vaak oudervervreemding tot gevolg. De schadelijke gevolgen hiervan voor het kind zijn thans genoegzaam bekend. Ook voor familierecht is AFO dus ook van essentieel belang. Zie kernverbetervoorstel XIV.H.

² Hieronder vallen o.a. de congressen ‘Zorg om de jeugdzorg’ (2008) en ‘Stem van het kind’ (2013), de brochure ‘Waarheidsvinding in de jeugdzorg’ (2011) en het rapport: ‘Is de zorg gegrond?’ (Kinderombudsman, dec. 2013)

³ De expertgroep bestond uit A. Hammerstein (voorzitter), W.D.H. Asser en R.H. de Bock, en vanuit het ministerie van Veiligheid en Justitie: G.M. ter Huurne, P.M.M. van der Grinten en als secretaris aanvankelijk A.M. Wolfram-van Doorn en later J.M.I. Vink.

⁴ Onder het begrip “Ketenpartners” vallen alle instanties die door gemeenten (kunnen) worden ingezet bij het verstrekken van jeugdzorg. Hieronder vallen dus ten minste Bureau Jeugdzorg, Veilig Thuis, Veiligheidshuis, wijkteams, zorginstellingen (zoals Xonar), de Raad voor de Kinderbescherming, en Team Jeugd van de gemeenten.

beschikbaarstelling van rapportages en dossiers aan toe, en een rampzalig scenario dient zich aan: kinderrechtvaarders vertrouwen op de uitvoering van AFO en goed onderbouwde, objectieve rapportages van de (SKJ/BIG) gecertificeerde professionals, die werken voor eveneens gecertificeerde instellingen met een wettelijke taak, terwijl er feitelijk van beide geen sprake is. De uitkomst laat zich raden: vele niet of slecht onderbouwde verzoeken van de Raad/BJ worden ten onrechte toegewezen met catastrofale gevolgen voor de jeugdigen en hun ouders.

Gezien de omvang van dit probleem⁵ heeft het ministerie van J&V medio 2016 een subsidie gegeven aan het LOC, met het verzoek om e.e.a. (samen met alle betrokkenen) in kaart te brengen. Hiervoor heeft het LOC, conform afspraak, vijf regionale bijeenkomsten, een landelijk congres, en vier “focusgroepen” georganiseerd. De samenvattingen van deze bijeenkomsten wordt door veel participanten als onvolledig en zelfs misleidend ervaren. Ook is weinig ruchtbaarheid gegeven aan de bijeenkomsten, was deelname beperkt, en is een (grote) maatschappelijke discussie ontmoedigd⁶. De stelling dat de inhoud van het concept actieplan is afgestemd met de ouders is daarmee onhoudbaar geworden.

Rol Minister Dekker (Rechtsbescherming)

Op 19 december 2017 heeft de heer Dekker als Minister voor Rechtsbescherming tijdens het wetgevingsoverleg m.b.t. de Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van J&V (Kamerstuk 34 775 VI, nr 112) alvast een tipje van de sluier opgelicht. Tijdens het overleg heeft hij o.a. het volgende gesteld:

*“Ik denk dat we het kinderen allemaal gunnen om in Nederland een jeugd te hebben zonder contact met justitie, maar soms is ingrijpen van de overheid onvermijdelijk. Als de ontwikkeling van een kind wordt bedreigd, bijvoorbeeld in een bedreigende gezinssituatie, waarin **misschien** sprake is van mishandeling of onkundige ouders die, soms vanwege verslavingsproblematiek, niet weten wat een kind nodig heeft om op te groeien, is dat ingrijpen noodzakelijk. Maar dat stelt natuurlijk wel heel hoge eisen aan de professionaliteit, de kwaliteit en de deskundigheid van de mensen die daarbij betrokken zijn. ... Daarbij staat het belang van kinderen altijd voor-op. Ik vind het ook belangrijk om dat te benadrukken. Hier gaat het om wat er nodig is om een kind te beschermen. Natuurlijk moet je dat doen op een manier waarbij je je oordeel en je afweging zo goed mogelijk weet te funderen op basis van feiten, expertoordelen et cetera et cetera. ... Daar loopt een heel traject voor. Vorige maand, op 10 november, was er een slotbijeenkomst. Dat was een groot congres, georganiseerd door LOC, waarbij de Kinderbescherming, advocaten, kinderrechtvaarders, de Kinderombudsman en wetenschappers aanwezig waren om over dit thema te praten en te kijken wat er kan gebeuren. Uiteindelijk is het de bedoeling dat dit hele traject in het voorjaar van 2018 wordt afgerond met een actieplan. Daarmee zal ik dan naar uw Kamer komen.*

Er werd gevraagd wat voor dingen dan in dat actieplan zitten. Waar kan je dan aan denken? Het gaat dan om te beginnen om acties om de rapportages en de verzoekschriften te verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan standaardprocedures als hoor en wederhoor. Voorts gaat het om de verificatie van informatie en het scherpe onderscheid tussen feiten en meningen, ook in de formats van instellingen. ... Voorts gaat het om deskundigheidsbevordering. Leer bijvoorbeeld professionals ook meer forensisch naar de problematiek te kijken. Voorts gaat het om een betere procesgang. Maak de gang naar de kinderrechtvaarder voor ouders en voor jongeren meer begrijpelijk en bied daarbij ook cliëntondersteuning aan. Laat ouders ook weten waar ze kunnen aankloppen voor cliëntondersteuning, zoals bij organisaties als MEE en Zorgbelang.”

⁵ “Drie jaar na invoering van de Jeugdwet is het aantal jongeren dat jeugdzorg ontvangt toegenomen van bijna 366 duizend in 2015 naar ruim 405 duizend in 2017”, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/18/ruim-400-duizend-jongeren-krijgen-jeugdzorg>, 23 mei 2018.

⁶ Zo mochten er maar tien participanten deelnemen aan elke focusgroep, kregen mensen geen concept teksten voorafgaande aan de besprekingen / bijeenkomsten, was de toegang tot het Congres voor ouders uitermate beperkt, en werd discussie buiten de regiobijeenkomsten en focusgroepen ontmoedigd o.a. door het niet delen van namen en contactgegevens van deelnemers, zelfs indien zij daar wel toestemming voor hadden gegeven. Dit laatste was vooral voor individuele (niet georganiseerde) ouders een belemmering.

Opvallend in de opsomming van deelnemers aan het LOC Congres is de omissie van de persoonlijk belanghebbenden bij AFO: de jeugdigen en hun ouders. Bijna alle door de Minister genoemde participanten hebben (slechts) een direct financieel belang bij nog minder of zelfs geen AFO, aangezien zij een direct belang hebben bij een zo groot mogelijke instroom van jeugdige cliënten. In het verlengde van hetgeen de Minister hierboven heeft toegezegd, komen wij met verbetervoorstellen zoals uiteengezet in de bijlage. Hieronder staan de meest belangrijke “Kernverbetervoorstellen”.

Met betrekking tot “de Ketenpartners”: organisatie, structuur en verantwoordelijkheden

I) De gemeenten moeten verplicht worden om pro-actief eindverantwoordelijkheid te nemen.

De wetgever wordt gevraagd opnieuw te bevestigen, dat de gemeenten eindverantwoordelijk zijn en blijven voor het gehele jeugdzorgbeleid en de uitvoering daarvan door Ketenpartners. I.t.t. de burgers (ouders en jeugdigen) zijn alleen de gemeenten partij bij de zorgcontracten, en kunnen aldus hun onderaannemers aanspreken op mogelijk handelen in strijd met de wet, regelgeving en/of de relevante zorgcontracten (bijv. middels contractuele boeteclausules). De gemeenten moeten sowieso verplicht worden om een boete clause op te nemen in zorgcontracten voor het handelen in strijd met de wet of bij het leveren van een wanprestatie door de Ketenpartners. Daarnaast moeten gemeenten verplicht worden om bij klachten van een burger over onrechtmatig handelen of wanprestatie van Ketenpartners (onderaannemers van de gemeenten), namens die burger de boeteclausule in te roepen, of een dergelijk verzoek van de burger gemotiveerd (in “een besluit”) te weigeren. Hiertegen moet beroep bij een onafhankelijke rechter mogelijk zijn.

De huidige gang van zaken is dat de dienstverlening van de “Gecertificeerde Instellingen” buiten de aanbestedingswet om loopt. Dit terwijl hiervoor geen wettelijke grond bestaat. Ter illustratie: onlangs moest een dienstverlener die via aanbesteding de groenvoorziening verzorgde zich bij de gemeente verantwoorden voor het verstoren van een vogelnestje, terwijl de lokale “Jeugd Bescherming” tientallen kinderen zonder AFO ernstig kan traumatiseren en/of gezinnen volstrekt kan ontwrichten, zonder dat de gemeenten ook maar enige actie ondernemen.

II) Verbetering van wettelijke kaders, gerechtelijke procedures, en de rechtspositie burgers

Tijdens procedures over het opleggen, wijzigen, verlengen, en beëindigen van dwang (bijv. OTS / UHP) en/of over de zorgverlening zelf, procederen burgers tegen de overheid en/of Ketenpartners. Dit is een ongelijke strijd qua budget, ervaring met procedures/procederen, kennis, en de (wettelijke) perceptie van betrouwbaarheid (als “Gecertificeerde hulpverlener” van een “Gecertificeerde Instelling”⁷). Vooral dit laatste neemt exponentiële vormen aan, waarbij de wederpartij van BJ eigenlijk bij voorbaat reeds kansloos is. Als zodanig moeten een aantal rechten van burgers wettelijk worden verankerd, zoals:

A. De wettelijke verplichting van artikel 3.3 Jeugdwet moet:

- 1) nader gedefinieerd worden: waarbij aansluiting kan worden gezocht bij de minimum kwaliteitseisen van het rapport van de Kinderombudsman van 2013: “Is de zorg gegrond?” en internationale verdragen;

⁷ Casus 1: Op 5-1-2018 bevestigde de Rechtbank Roermond dat BJL geen nadere informatie uit het dossier ter beschikking hoefde te stellen, omdat de regiomanager BJL had verklaard dat er verder geen informatie was. De Rechtbank motiveerde haar besluit o.a. als volgt: “Bij dit oordeel is van belang dat de GI een professionele instelling is en in beginsel vertrouwd moet worden op haar handelen (ook voor wat betreft samenstellen en verstrekken van het dossier).” Dit was schokkend voor belanghebbende, omdat hij concreet bewijsmateriaal had verstrekt waaruit onomstotelijk bleek, dat informatie was achtergehouden. Ten tweede is de uitspraak pijnlijk, omdat een aantal klachten tegen de twee betrokken gezinsvoogden gegrond zijn verklaard, zoals de klacht over het vertellen van onwaarheden tegen de kinderrechter, het maanden lang achterhouden van een kopie van het dossier, en het illegaal laten monitoren van privé gesprekken tussen vader en zijn kinderen.

Ook de Rechtbank Rotterdam besliste op 21-12-2017 o.a. als volgt: “In beginsel moet een rechter bij zijn beslissing kunnen uitgaan van de juistheid van de verslaglegging van een instelling als Jbw, tenzij er duidelijke aanwijzingen bestaan op grond waarvan aan de inhoud van die verslaglegging moet worden getwijfeld.”

2) van toepassing worden op alle Ketenpartners en (SKJ/BIG) gecertificeerde zorgverleners⁸;

- B. (Verwijtbare/grove/structurele?) Schending van artikel 3.3 Jeugdwet door Ketenpartners en/of (SKJ/BIG) gecertificeerde zorgverleners schaadt het vertrouwen in de rechtsstaat, en moet als zodanig strafbaar worden gemaakt;
- C. Procesvertegenwoordiging: cliënten met een (dreigende) OTS/UHP moet altijd pro-actief gratis rechtsbijstand worden aangeboden op het moment dat het gedwongen kader in beeld komt bij jeugdbeschermingstafels of vergelijkbare overlegvormen;
- D. Een mogelijk alternatief is het opzetten van een daadwerkelijk onafhankelijk orgaan, dat (1) collectief informatie verzamelt over rechten en plichten van burgers en Ketenpartners, inclusief (gevestigde) jurisprudentie van nationale en internationale rechtscolleges, ten behoeve van burgers; (2) deze informatie (integraal en in de vorm van begrijpelijke samenvattingen) beschikbaar stelt aan belanghebbenden, (3) burgers actief adviseert over hun rechten en plichten t.o.v. Ketenpartners en de overheid; en (4) namens groepen burgers mag procederen tegen Ketenpartners en/of de overheid indien zij evident handelen in strijd met (nationale of internationale) wetten, regelgeving, en/of vaste jurisprudentie. Dit zou een aanvullende taak van het AKJ kunnen zijn, mits de onafhankelijkheid van het AKJ wettelijk wordt verankerd.

III) Onafhankelijk orgaan voor de uitvoering van AFO in complexe situaties

De gemeenten wordt geadviseerd om een (van de gemeente en Ketenpartners) daadwerkelijk onafhankelijke entiteit te creëren, die (in samenwerking met de politie⁹) verantwoordelijk is voor het uitvoeren van AFO ex artikel 3.3 Jeugdwet in complexe situaties. Deze entiteit moet ten minste beschikken over juristen, accountants, en gecertificeerde jeugdzorgverleners. Tegen beslissingen van deze entiteit moet rechtstreeks beroep mogelijk zijn bij de rechtbank. Financiering van deze entiteit moet gebaseerd zijn op een vast bedrag per inwoner van de gemeente en betaald worden door de Ketenpartners. De kostenbesparingen, op korte en lange termijn, als gevolg van het voorkomen van onnodige jeugdzorg zullen de kosten van deze entiteit waarschijnlijk in veelvoud overtreffen;

IV) Verplicht toetsen van nationale wet- en regelgeving aan internationale verdragen

De garantie dat de nationale wet- en regelgeving (inclusief het "Actieplan") expliciet getoetst zal worden aan internationale verdragen (zoals het IVRK en het EVRM) en afspraken (zoals de richtlijnen van het VN Kinderrechtencomité¹⁰).

V) Op peil houden van kennis jeugdzorg professionals m.b.t. rechten en plichten van alle partijen

Er moet een wettelijke verplichting komen voor alle Ketenpartners om zich te houden aan de (inter-) nationale wet- en regelgeving, afspraken en gevestigde jurisprudentie. NOOT: vrijwel alle Ketenpartners hebben gespecialiseerde juristen in dienst die in extremis met de materie bekend zijn. Ketenpartners moeten verplicht worden om de kennis van hun gecertificeerde professionals

⁸ In het Rapport van de kinderombudsman over Waarheidsvinding van december 2013 stond reeds dat Waarheidsvinding de verantwoordelijkheid is van "de gehele keten". Op dit moment laten gemeenten allerlei zorginstellingen "certificeren" zonder dat duidelijk is wat die certificering inhoudt. De verplichting tot waarheidsvinding moet rusten op al jeugdzorg instellingen en SKJ-gecertificeerde beroepsbeoefenaars, om te voorkomen dat eenmaal gemaakte fouten eindeloos door de gehele keten worden gekopieerd. Zelfs het (onafhankelijke?) SKJ stelde in haar beslissing van 3 april 2018, dat het rapport van de Kinderombudsman van 10 december 2013 "*niet van toepassing is op de ambulante hulpverlening die vanuit XONAR is geboden*". Door SKJ-gecertificeerde jeugdhulpverleners van door de gemeente (zogenaamd) gecertificeerde instellingen als Xonar-VOH niet te verplichten om hun handelen zoveel mogelijk op feiten te baseren (en aan adequaat feitenonderzoek te doen), worden rapportages reeds in een vroegtijdig stadium vervuld met meningen en onderbuikbevoelens. Dit kan niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest.

⁹ Zie o.a. "Rol Nationale Politie bij aanpak complexe (echt)scheiding problematiek voorafgaand en na betrokkenheid Rechtbank.", 16 november 2017

¹⁰ <https://www.kinderrechten.nl/general-comment-nr-14-over-het-belang-van-het-kind/>

m.b.t. rechten en plichten van burgers en Ketenpartners op peil te houden. Met name het recht van kinderen om ook na echtscheiding met beide ouders op te groeien dient centraal te worden gesteld.

VI) De rol, rechten en plichten van cliëntondersteuners

Bij een op handen zijnde dwangmaatregel, moet de gemeente de betrokkenen expliciet wijzen op hun rechten, inclusief de inzet van een cliëntondersteuner. De gemeente heeft hierbij de verplichting om ervoor te zorgen, dat de burger de verstrekte informatie ook daadwerkelijk heeft begrepen. Hiervoor moeten een aantal punten worden vastgelegd, waaronder:

- A. de rol van en procedures bij het AKJ, maar ook van mogelijke alternatieven;
- B. de rechten en plichten van een cliëntondersteuner (zoals de aanwezigheid op zittingen en de geheimhoudingsplicht);

VII) Niet gecertificeerd management van Ketenpartners

Er moet nodig onderzoek komen naar competenties, verantwoording, beloning(structuren), en belangenverstremgeling bij management van Ketenpartners.

- A. Competenties / verantwoording: het management van de meeste Ketenpartners bestaat thans niet uit (gecertificeerde) zorgverleners. Hierdoor kunnen zij druk uitoefenen op hun gecertificeerde medewerkers om hun beroepsregels ondergeschikt te maken aan de (financiële) belangen van de organisatie, zonder dat zij zelf voor een tuchtrechtcollege kunnen worden geslept. Voorbeeld Casus 1: De manager van Xonar-VOH verbood een medewerkster Xonar-Jeugd om aan AFO te doen, d.w.z. de medewerkster mocht zelfs geen kennis nemen van objectief bewijs van kindermishandeling (t.w. een vrijwillig bij cliënt achtergelaten Skype video van nog geen vijf minuten¹¹), en dwong haar zelfs dé facto om een dossier neer te leggen om zijn eigen falend (opname)beleid te verdoezelen. Dezelfde manager EISTE zelfs om persoonlijk aanwezig te zijn bij cliëntbesprekingen over (mogelijke) zorgverlening aan cliënt: totaal in strijd met het recht op privacy van cliënt;
- B. Belangenverstremgeling en beloningsstructuur: Onderzocht dient te worden in welke mate er cross-verbanden bestaan tussen management teams van de diverse Ketenspartners (bestuursfuncties, raad van toezicht, interne klachtencommissies, teamleiders, andere leidinggevende posities). Volgens onze informatie hebben veel managers in de zorg naast hun “vaste baan”, diverse (goed) betaalde nevenfuncties bij andere Ketenpartners (inclusief zgn externe adviseurs functies als ZZP-er). Dit is een uitermate ongezonde bedrijfsstructuur en moet transparant gemaakt c.q. aangepakt worden. De Groep van 18+ is van mening dat er een openbaar register moet komen van managers in de zorg inclusief al de hierbovengenoemde (neven)functies en externe-adviseurs functies;

VIII) Onafhankelijkheid, efficiëntie en effectiviteit van cliëntenraden:

Ook de onafhankelijkheid, efficiëntie en effectiviteit van Cliëntenraden moet onder de loep worden genomen. Er moet alles aan gedaan worden om ervoor te zorgen, dat de leden van de cliëntenraden onafhankelijk zijn van het management (financieel, organisatorisch, en qua kennis) en draagvlak hebben binnen de doelgroep: cliëntvertegenwoordigers moeten uitsluitend door cliënten worden gekozen en benoemd, en via objectieve, transparante en representatieve verkiezingen. Er moeten garanties komen dat zij hun taak naar tevredenheid kunnen verrichten.

IX) Certificering van Ketenpartners

Gemeenten besteden de zorg vaak uit aan zorginstellingen die “gecertificeerd zijn”. Deze certificering wekt de suggestie dat er een bepaalde kwaliteitsgarantie is afgegeven en/of controle

¹¹ Dit is des te meer verbazingwekkend, omdat medewerkers Xonar-VOH zich wel hebben laten misbruiken om actief privé telefoongesprekken tussen vader en zijn kinderen te “monitoren” (lees “af te luisteren”), en daarvan verslag te doen aan BJ Limburg.

plaatsvindt. Echter, het is veelal onvoldoende duidelijk wat deze certificering behelst. Casus 1: Zo heeft de gemeente Maastricht een aantal zorgtaken uitbesteed aan de Stichting Xonar. Xonar is “gecertificeerd” door “Lloyd's Register Nederland B.V.” maar zij testen / certificeren aan de hand van “HKZ-normen”. Xonar schijnt zes soorten (sub-) certificaten te hebben¹². Deze HKZ-certificaten zijn echter “copyright stukken” en eigendom van het NEN, een samenwerking van het Nederlands Normalisatie-Instituut en Stichting NEC. De gemeente Maastricht weigert te verduidelijken wat de certificering van hun onderaannemers inhoudt, en dus moet je als burger i.c. ruim EUR 150 betalen om “de normen” te ontvangen, zonder enige garantie dat je daardoor weet aan welke normen Xonar zogenaamd voldoet¹³!

De Groep van 18+ is van mening dat de gemeenten duidelijkheid moeten verstrekken over:

(a) wat deze zogenaamde certificeringen inhouden, en

(b) waar burgers hun beklag kunnen doen als “gecertificeerde” Ketenpartners wellicht in strijd met hun certificaten handelen.

Daarnaast moeten gemeenten ervoor zorgen dat gecertificeerde Ketenpartners expliciet gecontroleerd worden (door de certificaatverstrekkers) op hun handelen conform de Nederlandse (en internationale) wet en regelgeving betreffende de rechten van kinderen en ouders.

X) Standaardisering van de voor CBS relevante informatie

Onmiddellijke standaardisering van de door alle Ketenpartners (inclusief Veilig Thuis) verstrekte informatie aan het CBS. Zo leveren alle Veilig Thuis organisaties elk half jaar beleidsinformatie aan het CBS. Een analyse van deze gegevens brengt aan het licht dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen de cijfers per VT-regio. De kwaliteit en onderlinge vergelijkbaarheid van de aangeleverde informatie is echter dermate onder de maat, dat betrouwbare beleidsinformatie over kindermishandeling en huiselijk geweld o.g.v. deze informatie niet kan worden samengesteld. De onbetrouwbaarheid van de aangeleverde informatie kan (deels) het gevolg zijn van verschillen in (administratieve) werkprocessen, regionale afwijkingen van het landelijk informatie-protocol, verschillen in inkoopvoorwaarden, toezicht op de kwaliteit van de rapportages, en/of de wijze waarop het gegevensbestand voor CBS per regio wordt samengesteld.

Voorbeeld: Casus 1: het “subsidiecontract 2016” tussen de gemeente Maastricht en Xonar-VOH is onduidelijk over de dienstverlening en de daartegenover staande vergoeding. Wel wordt expliciet gesteld, dat Xonar-VOH zich bezig houdt met: “*opvang, begeleiding en hulpverlening aan slachtoffers van huiselijk geweld (geweld in afhankelijkheids-situaties)*”. Echter, in 2015/2016 gaf Xonar-VOH nog veertien maanden lang (door de gemeente Maastricht) gesubsidieerde opvang aan een vrouw op grond van “haar verhaal”, zonder aangifte van huiselijk geweld, en zonder enige AFO, terwijl medewerkers Xonar-Jeugd binnen twee weken na opname schriftelijk hadden bevestigd, dat het verhaal van betrokkene ten minste grotendeels verzonnen was, èn de persoon in kwestie ook o.g.v. valse verklaringen een verblijfsvergunning heeft gekregen, en middels een vervalste CV werkzaam is bij de Universiteit van Maastricht. Sterker nog: volstrekt in strijd met het huishoudelijk reglement van Xonar-VOH mocht ook de zus van betrokkene (met haar dochtertje van 11 jaar / nichtje van betrokkene) vanuit het Zuid-Amerika overkomen en ook een maand lang gratis logeren bij Xonar-VOH, terwijl het nichtje naar de internationale school in Maastricht ging! De interne klachtencommissie heeft zichzelf vervolgens onbevoegd verklaard, om de klacht t.a.v. het opname besluit van Xonar-VOH in behandeling te nemen. De vraag is hier: hoe luidt het opname beleid, wat zijn de criteria, en wie houdt hier toezicht op? Geldt deze mevrouw in de cijfers van het CBS als iemand die slachtoffer is (geweest) van huiselijk geweld? Voor Xonar-VOH leek het binnenharken van de subsidie belangrijker dan het welzijn en de veiligheid van de kinderen.

¹² Te weten: (1) de norm "HKZ Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening" bestaat uit 4 verschillende normen (HKZ 134, 138, 139, en 140), en (2) de norm "HKZ Jeugdzorg" bestaat uit 2 verschillende normen (HKZ 123 en 142).

¹³ De HKZ normen zijn voor een deel ook gebaseerd op andere (internationale) normen en zullen dus verwijzingen bevatten hiernaar. Inzien van deze andere normen dienen uiteraard ook betaald te worden, tenzij anders is aangegeven.

Met betrekking tot de aanvang, verlenging, wijziging en beëindiging van (gedwongen) jeugdzorg:

Volgens de Minister, wet en regelgeving mag gedwongen jeugdzorg pas plaatsvinden zodra “*de ontwikkeling van een kind ernstig wordt bedreigd*”. Thans begint dit proces steeds vaker als gevolg van (valse) aangiftes en/of meldingen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling (hierna “HG/KM”) of een (vermeende) “vechtscheiding”.

Gezien de schadelijke gevolgen die ten onrechte opgelegde gedwongen jeugdzorg kan hebben op jeugdigen en hun opvoeders, moeten de volgende uitgangspunten en garanties wettelijk worden vastgelegd:

XI) Voorwaarden voor de start van gedwongen jeugdzorg

Voorafgaande aan het verzoek tot gedwongen jeugdzorg:

- A. moeten opvoeders pro-actief gewezen worden op de alternatieven voor gedwongen jeugdzorg, zoals mediation, gezinstherapie, opvoedkundige hulp en/of ondersteuning door ervaringsdeskundigen (t.w. opvoeders die met gedwongen jeugdzorg te maken hebben gehad).
- B. moet de noodzaak van gedwongen jeugdzorg (de bedreiging van de ontwikkeling van een kind) expliciet worden vastgesteld door een BIG geregistreerde gedragswetenschapper ex artikel 6.1.4. lid 4 JW¹⁴, met inachtneming van de richtlijn van het VN Kinderrechten-comité¹⁵. Indien nodig, of op verzoek van betrokken jeugdigen en/of hun opvoeders, moeten deze jeugdzorgverleners, gezinsvoogden en de raadsonderzoeker tijdens juridische procedures hun bevindingen persoonlijk en onder ede bevestigen en/of toelichten. Ook moeten ouders het expliciete recht krijgen om een contra-expertise aan te vragen. Dit laatste moet ook van toepassing zijn op “rapportages” van gecertificeerde instellingen ten behoeve van omgangsregelingen bij echtscheidingen. Bij deze vaststelling moet worden uitgegaan van het feit, dat beide ouders in principe even belangrijk zijn voor kinderen, en dat onderzoek genderneutraal moet zijn;
- C. Daarnaast moet worden gezien of de redelijkerwijs te verwachten voordelen van ingrijpen de nadelen ervan (aanzienlijk) overtreffen. In geval van een noodsituatie, zou een tijdelijke maatregel moeten kunnen worden opgelegd, doch alsdan met de verplichting om de noodzaak tot ingrijpen op een zo kort mogelijke termijn (bijvoorbeeld 5 werkdagen) te onderbouwen;
- D. Jeugdigen en hun opvoeders moeten actief betrokken worden bij het opstellen van een inhoudelijk afwegingskader, onder begeleiding van een cliëntondersteuner of gespecialiseerde jurist;

XII) Alle meldingen van HG/KM moeten conform artikel 4.1.1. WMO worden onderzocht

- A. Net als bij WOB-verzoeken moeten de gemeenten ervoor zorgen, dat alle aangiftes en meldingen, ongeacht waar ontvangen bij de gemeenten en/of Ketenpartners, aan de met onderzoek belaste instantie (Veilig Thuis?) worden doorgeleid, èn dat de betreffende instantie haar wettelijke taak ook naar behoren uitvoert;
- B. Het moet duidelijk zijn voor alle betrokkenen (inclusief Ketenpartners) dat burgers onschuldig zijn, totdat hun schuld bewezen is;
- C. Bij aanvang van het onderzoek moet aan degene die de aangifte of melding doet duidelijk worden gemaakt (en vastgelegd), wat de gevolgen hiervan zijn (t.w. verplicht onderzoek door politie en/of Veilig Thuis), èn dat (a) nep aangiftes / meldingen strafbaar zijn (o.g.v. artikel 188 Wetboek van Strafrecht), en (b) de pleger van dit misdrijf vervolgd zal worden en aansprakelijk zal worden gehouden voor de kosten, indien blijkt dat aan de aangifte / melding overduidelijk geen redelijk vermoeden van enig HG/KM ten grondslag heeft gelegen, en/of de aangifte / melding te kwader trouw is gedaan. Hierop geldt slechts één uitzondering, t.w. voor gevallen

¹⁴ Artikel 6.1.4. lid 4 JW: "Het verzoek behoeft de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper die de jeugdige met het oog daarop kort tevoren heeft onderzocht"

¹⁵ In 2013 heeft het Kinderrechtencomité een richtlijn vastgesteld over de manier waarop het belang van het kind wordt onderzocht en hoe dat in juridische procedures geïmplementeerd wordt. Deze richtlijn dient structureel toegepast te worden.

waarbij een “redelijk vermoeden” blijkt te ontbreken, doch alsdan slechts voor degene die o.g.v. een Meldcode verplicht was tot het doen van aangifte en/of melding;

D. Het onderzoek mag maximaal twee weken duren;

XIII) Informatieverstrekking m.b.t. rechten en plichten van alle betrokkenen

Bij de eerste bespreking moet kort en duidelijk worden uitgelegd wat de rechten en plichten van alle betrokkenen zijn, waar de relevante brochures en wetsteksten te vinden zijn (bij voorkeur op het internet), welke onafhankelijke cliëntondersteuners beschikbaar zijn (en hoe), en dat verder vragen hierover te allen tijde gesteld mogen worden. Daarnaast moet “het proces” van zorgverlening duidelijk worden uitgelegd inclusief de acties (met deadlines) die van jeugdigen en/of hun opvoeders verwacht worden. De allereerste (gezamenlijke) activiteit is het opstellen van het Plan van Aanpak gericht op het overbodig maken van gedwongen interventie. E.e.a. moet op zijn minst in een korte en duidelijke folder aan cliënt worden meegegeven. Deze folder bevat uitsluitend relevante en up-to-date informatie.

Met betrekking tot juridische en (interne en externe) klachten procedures:

XIV) Opzetten van een (permanente) juridische werkgroep

De regering wordt opgeroepen om een juridische werkgroep in het leven te roepen (inclusief ouders-ervaringsdeskundigen), die op zeer korte termijn nader onderzoek moet doen naar, en advies uitbrengen over:

- A. De rechtspositie van alle belanghebbenden (zoals jeugdigen, opvoeders, andere -nieuwe- familieleden, cliëntondersteuners, de overheid, hulpverleners en alle Ketenpartners) om ervoor te zorgen dat sprake is van rechtsgelijkheid (“equality of arms”). Vooral de positie van cliëntondersteuners kan moeilijk liggen, met name als het gaat om een (gewone) vertrouwenspersoon zonder professionele geheimhoudingsplicht. BJ Zuid Limburg (“BJL”) weigert zelfs samenwerking met erkende cliëntondersteuners van het AKJ. Casus 1: op 6 juli 2017 werd het geplande overleg van 7 juli door de Teamleider van de twee gezinsvoogden gecancelled, enkel en alleen omdat cliënt een vertrouwenspersoon van het AKJ wilde meenemen naar een vergadering!
- B. De interne en externe klachtenprocedures (zoals van Ketenpartners zelf), doch m.n. naar:
 - 1) Hun onafhankelijkheid, competentie, en onpartijdigheid:
 - a) Zo bestaan de meeste klachtencommissies in meerderheid uit collega’s van de beklagde; zelfs bij het SKJ staan de voorzitter en één jurist tegenover drie vakgenoten;
 - b) Gebleken is dat interne klachtencommissies gevoelig zijn voor de druk die door management wordt uitgeoefend. Ook zijn de procedures veelal nadelig voor cliënten. Zo weigert de interne klachtencommissie van Xonar-VOH een toelatingsbesluit van de instelling, dat aantoonbaar op onwaarheden was gebaseerd, te toetsen;
 - c) Casus 1: Op 3 april 2018 beklagde cliënt zich over het feit, dat Xonar-VOH bij haar rapportage aan de Raad voor de Kinderbescherming ouders onvoldoende had betrokken. De gedragswetenschapper achter de rapporteur van Xonar-VOH had zelf reeds schriftelijk aangegeven, dat het handelen van de Xonar-VOH rapporteur “uitermate onzorgvuldig” was geweest. Zelfs in haar eigen verweerschrift kwam Beklaagde tot de conclusie, dat ouders bij de opstelling van de twee bronverslagen betrokken hadden moeten worden, en dat ze dit de volgende keer wel zou doen. Ondanks deze schuldbekentenis kwamen de voorzitter, de jurist en drie collegas/vakgenoten van de klachtencommissie van het SKJ tot de conclusie, dat de klacht ongegrond was. Dit was des te kwalijker, nu de interne en externe klachtencommissie van de Raad reeds haar twijfel hadden uitgesproken over de kwaliteit van de twee bronverslagen van Xonar-

VOH, en hadden vastgesteld, dat de raadsonderzoeker nader onderzoek had moeten doen naar de twee bronverslagen van Xonar-VOH.

- 2) Klachtenreglementen: de meeste klachtencommissies (en het SKJ) toetsen slechts of de beroepsbeoefenaar "*bij het beroepsmatig handelen is gebleven binnen de grenzen van een redelijk bekwame beroepsuitoefening*". Ten eerste wordt slechts uitgegaan van "een redelijk bekwame" beroepsbeoefenaar (en niet van een "bekwame"). Daarnaast moet worden aangetoond dat zelfs de (ruime?) grenzen van een "redelijk bekwame beroepsbeoefenaar" zijn overschreden. Hier wordt volgens opvoeders de lat wel heel erg laag gelegd. Tot slot wordt alleen getoetst aan het eigen (door de Ketenpartner zelf opgestelde) tuchtrecht reglement, kwaliteitskaders, interne protocollen, en/of beleidsnotities. Zo wordt niet noodzakelijkerwijs getoetst of wettelijke verplichtingen zijn nagekomen. Voor direct betrokkenen is dit uitermate frustrerend en het ondergraaft het vertrouwen in ons rechtssysteem;
 - 3) De mogelijkheid van hoger beroep tegen hun uitspraken, de vroegere provinciale klachtencommissies;
- C. Hoe het IVRM criterium "in het belang van het kind" zou moeten worden onderzocht tijdens procedures, (inclusief de richtlijnen hieromtrent van het VN kinderrechtencomité), i.p.v. het beleid van "Rust voor het kind". Wij zijn van mening dat hiervoor twee dingen noodzakelijk zijn:
- 1) instelling van een speciale onderzoeksrechter belast met het toezicht op AFO;
 - 2) een wettelijk toetsingskader voor kinderrechtshouders. Aangezien het EHRM reeds een fijnmazig systeem van regels heeft ontwikkeld over de procedurele en materieelrechtelijke eisen die moeten worden gesteld aan de besluitvorming in kindbescheringszaken, moet dit verplichte toetsingskader op korte termijn opgesteld worden;
- D. Richtlijnen voor het:
- 1) opstellen van rapportages en het inrichten en beschikbaar stellen van dossiers, inclusief het recht van cliënten op een softkopie in een gangbaar tekstverwerkings programma (zoals Word, Excel of Powerpoint);
 - 2) vaststellen wat onder "AFO" moet worden verstaan en waartoe hulpverleners verplicht zijn;
 - 3) correct en objectief benoemen van relevante feiten, (goed onderbouwde) meningen, percepties of pure onderbuikgevoelens;
- E. Is "drang" (voorafgaande aan of i.p.v. "dwang") zinloos, wenselijk of noodzakelijk?
- F. De toelaatbaarheid van (geluids-/beeld-)opnames als bewijsmateriaal: gezien de ernst van de gedwongen interventies moet alles op alles worden gezet om feiten boven tafel te krijgen. In navolging van het SKJ en het Regionaal Tuchtcollege moet dit bewijsmateriaal worden toegelaten mits voorzien van een uitgeschreven transcript van relevante passages (zonder framing);
- G. Het horen van jeugdigen onder de leeftijd van 12 jaar: grote terughoudendheid is vereist;
- H. Alle mogelijke wetten, rechtsgebieden en procedures waarbij artikel 3.3 Jeugdwet (wettelijk verplicht AFO "in het belang van het kind") een rol speelt en/of zou moeten spelen. Hierbij valt te denken aan familierecht (bijv. bij het vaststellen van een omgangsregelingen/OTS bij echtscheidingen), jeugdstrafrecht (bijv. aanvraag van UHP door OvJ), en zorgrecht (bijv. OTS binnen de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen, Wet BOPZ). Overwogen moet worden om al deze procedure te stroomlijnen;
- I. De overige voorstellen die in het overzicht van de Erasmus Universiteit staan vermeld;

XV) Procesverbaal en opnames van rechtzittingen

Mede gezien de veelal kwetsbare en zwakke positie van jeugdigen en opvoeders moet de rechtbank niet alleen verplicht zijn om het procesverbaal van de zitting automatisch ter beschikking te

stellen, maar moeten van de zittingen bij de kinderrechter standaard ook geluidsopnames worden gemaakt en aan partijen ter beschikking worden gesteld. Hierdoor kunnen belanghebbenden de toelichtingen van de kinderrechter nog eens in de nodige rust beluisteren en daar hun lering uit trekken. Beide elementen (de opnames en de PVs) maken automatisch onderdeel uit van het dossier. Als alternatief kunnen de opnames vertrouwelijk aan BJ in bewaring worden gegeven, alwaar belanghebbende ze moet kunnen beluisteren.

Met betrekking tot Adequaat Feitenonderzoek: wie, wat, wanneer, en hoe:

Aangezien het collectief van Ketenpartners en individuele zorgverleners ruim drie jaar na de codificatie van de verplichting tot “waarheidsvinding” nog steeds weigert om hieraan te voldoen, is een nader wet-
telijk kader m.b.t. verplicht AFO absoluut noodzakelijk.

XVI) Wie is verplicht tot AFO?

De primaire verplichting rust op alle Ketenpartners en de gecertificeerde jeugdzorg professionals. Eenieder is verplicht om aan AFO te doen. Onder III hierboven is een voorstel gedaan, om gemeenten te verplichten dergelijk AFO te laten uitvoeren door daarvoor specifiek opgeleide mensen binnen een onafhankelijke en professionele setting. Dit is efficiënter, effectiever, en kostenbesparend. Desalniettemin zullen alle Ketenpartners en gecertificeerde jeugdzorg professionals minimaal zelf moeten kennismaken van aan hen aangeboden bewijsmateriaal, en pro-actief AFO moeten uitvoeren of initiëren zodra er een redelijk vermoeden bestaat dat relevante feiten onvoldoende duidelijk zijn. Het beoordelen van “feiten” omtrent de veiligheid en de ontwikkeling van jeugdigen moet wellicht worden overgelaten aan BIG-geregistreerde professionals en/of academici / forensisch onderzoekers;

XVII) Wat behelst AFO?

De term “adequaat” is een subjectief begrip dat uiteindelijk door richtlijnen en/of jurisprudentie vorm zal krijgen. Doel van het onderzoek moet echter altijd zijn, om zo objectief en volledig mogelijk de relevante feiten boven tafel te krijgen. Gezien het enorme belang van AFO voor jeugdigen en hun opvoeders, moet dit begrip relatief breed worden uitgelegd. Het kennismaken van aangereikt bewijsmateriaal en het doorvragen bij twijfel is de ondergrens waartoe iedere (gecertificeerde) jeugdzorgverlener verplicht moet zijn. Daarnaast is het aan Ketenpartners om vanaf de allereerste dag te laten weten aan cliënten en hun opvoeders, dat het (bewust) vertellen van onwaarheden en/of het (bewust) manipuleren van bewijsmateriaal onacceptabel is, en zal leiden tot strafvervolg-
ging. Het signaal naar gebruikers van de jeugdzorg moet zijn, dat hulp beschikbaar is, doch uitsluitend o.g.v. een werkelijke noodzaak tot interventie door de overheid en niet bijvoorbeeld als wapen in een vechtscheiding.

XVIII) Wanneer moet AFO plaatsvinden?

AFO moet zo vroeg mogelijk in het proces plaatsvinden. D.w.z. bij de eerste indicaties dat gedwongen jeugdzorg tot de mogelijkheden gaat behoren, moet AFO worden verricht. Daarna is AFO een doorlopend en periodiek proces. Ten minste één maal per jaar en voordat dossiers worden overgedragen aan een andere Ketenpartner, wordt middels AFO gecontroleerd of de informatie in het dossier nog up-to-date is.

XIX) Hoe moet AFO (niet) worden uitgevoerd?

Het is noodzakelijk dat het gebruik van de Lirix als risicotaxatie instrument wordt afgeschaft, omdat al jaren bekend is dat hiermee geen risico's worden gemeten en ook de kind veiligheid niet in beeld wordt gebracht. Uit een meta analyse van Assink en van der Put (UVA) blijkt dat actuariële toetsingsinstrumenten veel betere risicotaxaties laten zien dan toetsingsinstrumenten waarin het klinisch oordeel van een professional wordt gevraagd. Zo lang het bij gedegen feiten onderzoek niet ook verplicht wordt gesteld om gebruik te maken van wetenschappelijk onderbouwde instrumenten voor veiligheidstaxatie, risicotaxatie, en behoeftetaxatie die professionals ondersteunen zal OTS/UHP op basis van onderbuik gevoel schering en inslag blijven. In het Landelijk Forensisch

Kader Diagnostiek Jeugd ("LFKDJ") is goed feitenonderzoek reeds genormeerd. Professor Geert-Jan Stams, forensisch orthopedagoog, gaf tijdens zijn lezing op het congres ook aan dat aansluiten bij het LFKDJ meer dan wenselijk is. De RvdK is al bekend met het LFKDJ. Jeugdzorg Nederland verwijst er wel naar maar gebruikt het nog niet. Raadsonderzoekers en gezinsvoogden /managers dienen de forensische wijze van rapporteren te leren en te implementeren.

Met betrekking tot Rapportages:

XX) Degelijke rapportages zijn verplicht voor alle Ketenpartners

Net als bij AFO moeten ook degelijke rapportages reeds van meet af aan verplicht worden gesteld. Zodra verkeerde informatie in rapportages wordt opgenomen, blijft het jeugdigen en opvoeders vaak jarenlang achtervolgen en worden er verkeerde conclusies getrokken. Daarom moet de norm waaraan goede rapportages moeten voldoen al aan de voorkant van het proces gaan gelden.

XXI) Verslagen zijn verplicht m.b.t. alle (niet-marginale) besprekingen / telefoongesprekken

Ketenspartners worden verplicht om verslagen te maken van alle interne en externe besprekingen, inclusief interviews met kinderen. Hetzelfde geldt voor niet-marginale telefoongesprekken. Deze verslagen krijgen de status van "rapportage" en moeten integraal worden opgenomen in het dossier.

XXII) Minimum Kwaliteits Eisen ("MKE+") voor alle rapportages

Alle rapportages moeten voldoen aan een aantal minimum kwaliteitseisen, waarbij aansluiting kan worden gezocht bij de minimum kwaliteitseisen van het rapport van de Kinderombudsman van december 2013. Als voorbeelden noemen wij slechts de volgende drie:

A. Zoveel mogelijk gebaseerd op feiten.

In de gehele tekst moet uit de bewoording blijken, of sprake is van feiten, (goed onderbouwde) meningen, percepties of pure onderbuikgevoelens. Het is aanbevelenswaardig om alle rapportages te beginnen met een lijst van "relevante feiten". Gezien het belang dat rechtbanken hechten aan rapportages door de Raad en BJ, hebben beide de verplichting om ervoor te zorgen, dat hun bronnen eveneens voldoen aan deze strenge kwaliteitseisen¹⁶;

B. Geschreven in begrijpelijke taal en met duidelijke bronvermelding.

Dit laatste betekent, dat duidelijk moet worden aangegeven wie, wat, wanneer heeft gezegd, èn bij verwijzingen naar andere documenten moet de naam van de auteur, datum van publicatie en de vindplaats (waar mogelijk op het internet) duidelijk vermeld staan. Om e.e.a. begrijpelijk te maken, moet elk rapport voorzien worden van een lijst met afkortingen en een begrippenlijst;

¹⁶ "Feiten, meningen, zorgen en interpretaties worden door elkaar gebruikt". Bij de Raad is dit zelfs bijna verplicht. Casus 1: (1) Raadsverslagen bestaan vnl uit "bronverslagen" waarin de bron de volledige eigenaar is en blijft. De Raad stelt aan deze bronverslagen geen enkele (minimum)kwaliteitseis: "dat is nu eenmaal de mening van". Zelfs indien diverse bronverslagen op essentiële punten elkaar tegenspreken, doet de Raad geen nader onderzoek; (2) de interne klachtencommissie van de Raad verwees in 2017 nog naar blz 8 van het Kwaliteitskader 2016: "dat de besluitvorming van de Raad voor de Kinderbescherming in de rapportage wordt onderbouwd waarbij feiten, visies van betrokkenen en interpretaties van de RvdK duidelijk dienen te worden onderscheiden"; echter (3) de interne klachtencommissie is van mening dat hieraan reeds is voldaan door in Raadsrapportages "expliciet onderscheid te maken tussen hetgeen door informant wordt aangedragen en hetgeen de Raad zelf overweegt. Dit laatste vindt u terug onder '10. Beantwoording onderzoeksvraag' ". M.a.w. het Raadsrapport kan voor het overgrote deel (i.c. meer dan 90%) bestaan uit "bronverslagen" die aan geen enkele kwaliteitseis voldoen en elkaar zelfs op essentiële punten expliciet tegenspreken, dan nog is volgens de interne klachtencommissie voldaan aan het vereiste dat meningen en feiten voldoende gescheiden zijn, zolang "de Raad" zijn "mening" maar onderbrengt in hoofdstuk 10. Dit is natuurlijk niet logisch.

- C. Hoor en wederhoor moet verplicht worden toegepast.
D.w.z. dat alle direct betrokkenen een redelijke termijn krijgen om kanttekeningen te maken in de concept rapportages zelf. Bij het aanbieden van het concept moet expliciet worden vermeld, dat niet of onvoldoende tegengesproken beweringen door de ontvanger veelal als vaststaand worden aangenomen. Vervolgens moet de Ketenpartner de op feiten gebaseerde opmerkingen /correcties doorvoeren in de rapportages. Indien en voorzover opmerkingen /correcties niet worden overgenomen, wordt in de tekst expliciet verwezen naar de afwijkende opmerkingen /correcties in de bijlage. Dit wordt het definitieve rapport. Tot slot krijgen alle betrokkenen de gelegenheid om in een standaard bij te voegen bijlage hun (nog steeds) afwijkende meningen / opmerkingen te maken bij het definitieve rapport. Rapportages (inclusief de standaard bijlage) worden slechts extern verspreid nadat alle drie de stappen zijn doorlopen.

- XXIII) Bij voorkeur gebruiken alle Ketenpartners één standaard formaat/indeling voor alle rapportages.
XXIV) Alle jeugdzorgmedewerkers die belast zijn met het opstellen van verslagen en/of rapportages moeten zich deze vaardigheid aanleren, en deze bijhouden. De Ketenpartners zijn hiervoor verantwoordelijk.

Met betrekking tot Dossiers:

- XXV) Wettelijke kaders m.b.t. de inhoud van het dossier zijn noodzakelijk

Volgens de Rechtbank Roermond bepaalt artikel 7.3.8. van de Jeugdwet, dat uitsluitend de "hulpverlener van de GI" bepaalt wat er in een dossier moet worden opgenomen¹⁷. Hierdoor wordt het wettelijke recht op inzage / afgifte van een kopie van het dossier extreem gefrustreerd. Een hulpverlener die (wellicht of aantoonbaar) wanprestatie heeft gepleegd, kan bewijsmateriaal laten verdwijnen en zich vervolgens beroepen op zijn autonome recht om te bepalen "wat" er in het dossier moet worden opgenomen. Zo heeft o.a. het management van BJ Limburg om die reden "contactjournaals" (met daarin integrale kopieën van alle e-mail uitwisselingen, telefoonnotities, brieven, en interne en externe verslagen) expliciet afgeschaft, en is medio 2017 overgegaan op "logboeken"¹⁸: daarin worden slechts summiere samenvattingen opgenomen. Casus 1: zo staat bij 27-10-2017: "5 mails van moeder over verschillende onderwerpen". Volgens de beslissing van de rechtbank, moest BJ Limburg per entry aangeven of de betreffende informatie "vertrouwelijk" was of niet. Bij de betreffende entry staat "Nee". Desalniettemin weigert het management van BJ Limburg om de vijf e-mails vrij te geven. Dit is in strijd met het Privacyreglement Gecertificeerde Instelling¹⁹. Om het inzagerecht nog verder te frustreren heeft BJ Limburg eveneens besloten, om hun eigen informatie niet langer beschikbaar te stellen in Word, maar uitsluitend in een slechte PDF-kwaliteit, zodat zoekopdrachten niet langer op efficiënte wijze kunnen worden uitgevoerd. Ook worden gezinsvoogden tegen wie aanklachten lopen ruim vijf maanden lang in de gelegenheid gesteld om het dossier te zuiveren van al het belastende bewijsmateriaal. Deze techniek om het recht op inzage en afgifte te frustreren kan zich door het

¹⁷ Casus 1: Beslissing d.d. 26-1-2018: "Gelet op het bepaalde in artikel 3.7.8 van de Jeugdwet is het de hulpverlener van de GI die bepaald wat de omvang van het dossier is.". Aangezien dit artikel niet bestaat, moet worden aangenomen dat de rechtbank artikel 7.3.8. heeft bedoeld.

¹⁸ Bureau Jeugdzorg Amsterdam volgt deze verwerpelijke werkwijze al sinds 2014.

¹⁹ Zie: <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/2016-privacyreglement-gecertificeerde-instelling-versie-2-0-11-februari-2016.pdf>: "3.3 Welke persoonsgegevens vallen onder het dossier? Persoonsgegevens van jeugdigen dienen te worden vastgelegd in het (cliënt)dossier. Het dossier bevat naast gegevens over de jeugdige ook gegevens over andere personen zoals zijn ouders, grootouders, pleegouders, etc.. Zowel gegevens in de computer als de schriftelijke stukken waarin persoonsgegevens over de jeugdige en het gezin verwerkt zijn, behoren tot het dossier. Hieronder valt ook het contactjournaal. Het opbergen van stukken buiten het officiële dossier of de computer betekent niet dat deze gegevens niet onder dit reglement zouden vallen. Waar iets opgeborgen of opgeslagen wordt, maakt niet uit: als een stuk persoonsgegevens bevat, behoort dit tot het dossier en valt het stuk derhalve onder de werking van dit reglement."

gehele land verspreiden, omdat rechtbanken GI's onvoorwaardelijk steunen. Daarom eist de Groep van 18+ dat de Minister gebruik maakt van zijn recht o.g.v. artikel 7.3.11. lid 5 om regels te geven omtrent de inhoud van het dossier²⁰. De manager van BJ Limburg en de interne bedrijfsjurist hadden er ook geen probleem mee, om tegenover de rechter te verklaren dat het dossier compleet was, terwijl keihard bewijsmateriaal was ingediend waaruit het tegenovergestelde bleek. De rechter negeerde het bewijs en stelde in zijn beslissing: *“Bij dit oordeel is van belang dat de GI een professionele instelling is en in beginsel vertrouwd moet worden op haar handelen (ook voor wat betreft samenstellen en verstrekken van het dossier).”* Tegen deze vorm van rechtsongelijkheid valt niet te strijden.

XXVI) Tuchtrecht uitspraken tegen hulpverleners moeten kenbaar worden gemaakt aan cliënten

Voorzover tuchtrecht uitspraken betreffende de betrokken jeugdzorgverleners gepubliceerd zijn, moeten ze aan cliënten ter beschikking worden gesteld en onderdeel uitmaken van het dossier. Cliënten hebben er recht op om kennis te nemen van klachten die reeds zijn ingediend tegen de bij hun casus betrokken hulpverleners.

Met betrekking tot andere onderwerpen:

XXVII) Beroepsorganisaties en klachtencommissies

Het is noodzakelijk dat beroepsorganisaties en klachtencommissies eveneens toetsen of aan alle wettelijke verplichtingen (inclusief AFO) is voldaan.

Namens de Groep van 18+

Desiree van Doremalen
dfavdore@caiway.nl

Alfred Groenen
agroenen@gmail.com

Baarsma, Sipke J.*¹

Barendse-Cornelissen, drs T.P.*²

Beertsen, M.

Berge, F.J. van den

Bij, Peter van der

Bij, Tineke van der

Bosvelt, Owen

Bruin, Wilma M.C.A. de

Buuren, Drs. Ing. Martijn v

Goosen, M.

Gorsel, M. v.

Groot, Bas W. De

Haas, Margriet J.A. de

Heemskerk, L.

Hendriksen, G.

Hendriksen, Nadia

Hendriksen, T.

Hertog, C.D. den

Hertog, E. den

Hoff, B.A. van 't*³

Hooglugt, Vera *⁴

In't Veld-Koelman, drs G.

Jansen, Alice*²

Kuiper-Gielen, V.N.P.H.

Maussen, A.J.A.M.

Maussen, A.W.H.A.

Meijer, M.

Muijs, Yvonne

Peters, M.

Pul, Carole

Schaik, J van

Soek, Mariska

Stegen, S.A.

Tromp, drs P.A.N.*³

Voogd, Tineke

Wassenaar, Dorien

Werk, Eduard J. van der

Wiemes, Lisette J.

Wissink, M.

Wit, Dirk Jan de

Wouters, Wilbert I.C.M.

Zee, A.A. van der

*¹: mede namens Stichting Passage

*²: mede namens Stichting Kinderen-Ouders-Grootouders, KOG

*³: mede namens Stichting Vader Kennis Centrum

*⁴: mede namens Belangenvereniging Intensieve Kindzorg (Ikz)

²⁰ Art. 7.3.11: *“Bij regeling van Onze Ministers kunnen regels worden gesteld omtrent de inhoud van het dossier”*